

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพ ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาล

Effect of Problem-based Learning in Subject of Ethics and Law in Nursing Profession on Learning Behavior and Ethical Decision Making Ability of Nursing Students

ธีรภัทร นวลแก้ว¹ และ แจ่มจันทร์ รีระชาติ²

Theeraphat Nualkaew¹ and Chaemchant Relachati²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพ ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

วิธีการดำเนินการวิจัย : การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนหลัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 101 คน ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน 2560 เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก 2) เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที แบบข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลวิจัย : 1) คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมของนักศึกษาพยาบาลหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) คะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป : การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพ สามารถส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก, พฤติกรรมการเรียนรู้, การตัดสินใจเชิงจริยธรรม, นักศึกษาพยาบาล

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

²พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

ABSTRACT

Objective : To examine the effect of problem-based learning (PBL) in Subject of Ethics and law in Nursing Profession on learning behavior and ethical decision making ability of nursing students.

Methods : This study was quasi-experimental research with one group pre-posttest design. A sample were 101 second- year nursing students enrolled in the 2016 academic year at Srimahasarakham Nursing College. This study was conducted between February–April 2018. Research instruments consisted of two parts: 1) experimental instrument; Lesson Plan for Problem- based Learning, and 2) Data collection instruments including questionnaire on learning behavior and Modified Essay Question (MEQ) for the measurement of nursing students' ethical decision making ability. Mean, standard deviation, and paired t-test were the statistics used in the data analysis.

Results : 1) the overall learning behaviors through the perceptions of nursing students themselves after implementing PBL module was significantly higher than before participating at the level of .05 2) the nursing students' ethical decision making ability after implementing PBL module was significantly higher than before participating at the level of .05

Conclusion : Problem-based learning in Subject of Ethics and Law in Nursing Profession could enhance learning behavior and ethical decision making ability of nursing students.

Keywords : Problem- based learning, Ethical decision making, Nursing students

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณภาพ ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์¹ รวมทั้งพัฒนานักศึกษาให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงทักษะในการตัดสินใจ โดยผู้เรียนต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาได้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (problem-based learning) ถือเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (student-centered learning) เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำโดยใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเสนอปัญหาที่ท้าทาย และสอดคล้องกับสถานการณ์จริงมากระตุ้นให้

ผู้เรียนเกิดความต้องการแสวงหาความรู้ และนำความรู้จากประสบการณ์เดิมมาสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา รู้จักการตัดสินใจ และสามารถนำเสนอผลงานได้ รวมถึงส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และคอยชี้แนะ² การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ประกอบด้วย 3 ระยะ 8 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 เปิดโจทย์ ประกอบด้วย ขั้นตอน (1) เปิดโจทย์ และทำความเข้าใจคำศัพท์ (2) แบ่งปันข้อมูลและความรู้เดิม (3) ตั้งสมมติฐาน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหา โดยใช้ประสบการณ์เดิม การเคยพบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือจากการคาดคะเน (4) ระบุนประเด็นการเรียนรู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม (5) ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อตอบคำถามการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การศึกษาหาความรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอน (6) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและนำข้อมูลที่ได้จากการ

ค้นคว้าด้วยตนเองนำกลับมาแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อยร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าด้วยตนเองนำกลับมาแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อย ระยะที่ 3 ปิดโจทย์ปัญหาประกอบด้วย ขั้นตอนที่ (7) ประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการนำความรู้จากขั้นตอนที่ 6 มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ และ (8) การประเมินและการสะท้อนคิด² จากการจัดการเรียนการสอนทั้ง 8 ขั้นตอนดังกล่าวจึงส่งผลให้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-study) ทักษะการใช้เหตุผล (reasoning skill) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ทักษะในการตัดสินใจ (decision making) ทักษะในกระบวนการกลุ่ม (group process) เช่น การสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม และการมีส่วนร่วมทักษะในการประเมินตนเอง (self-assessment) ของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นเทคนิคการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพผู้เรียนต้องมีพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ที่เกิดจากคิดวิเคราะห์ แยกแยะ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหา การให้เหตุผล และสรุปสาระสำคัญของเนื้อหา ดังนั้นผู้เรียนต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (active learning) และมีลักษณะการชี้นำตนเอง (self-directed learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเองในการระบุความต้องการในการเรียนรู้สร้างเป้าหมายการเรียนรู้ การเลือกและใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมรวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ใช้วิธีการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย (small-group learning) ถือเป็นการเรียนเป็นกลุ่ม ซึ่งมาจากแนวคิดการเรียนรู้โดยความร่วมมือของกลุ่มผู้เรียน (cooperative learning)³ ซึ่งเชื่อว่าสมาชิกกลุ่มผู้เรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้เรียนร่วมมือกันทำงานกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้โดยสมาชิกกลุ่มจะให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของกลุ่ม โดยลักษณะดังกล่าวจะแสดงออกถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ด้าน

ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ และ 3) กระบวนการทำงานกลุ่ม

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้⁴ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ทักษะการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม⁵ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ⁶ การตัดสินใจเชิงจริยธรรม⁷ ของผู้เรียน รวมถึงผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับดี⁵ เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2559⁸ ซึ่งจากผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวมุ่งเน้นการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ และมีการวิเคราะห์กรณีศึกษาในบางหัวข้อการเรียนรู้ และจากผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาในหัวข้อปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาลและการแก้ไข การตัดสินใจเชิงจริยธรรม พบว่า นักศึกษายังขาดทักษะการแก้ปัญหา รวมถึงการตัดสินใจเชิงจริยธรรม⁹ นอกจากนี้ ผลการสนทนากลุ่มจากการสัมมนาการจัดการเรียนการสอนในอาจารย์ผู้สอน พบว่า ได้มีการกำหนดกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้มีความหลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล โดยได้กำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม จำนวน 15 ชั่วโมง ในจำนวนทั้งหมด 45 ชั่วโมง เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรม กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมจริยธรรมตามหลักจรรยาบรรณ และสามารถเชื่อมโยงความคิดจากการเผชิญสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันมาก่อนมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขในสถานการณ์ใหม่ได้โดยการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และการฝึกฝน ผู้ตัดสินใจจะต้องตัดสินใจโดยอาศัยกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การกำหนด

ประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม 3) การกำหนดและการวิเคราะห์ทางเลือก 4) การตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ และ 5) การประเมินผลลัพธ์และกระบวนการ² จากความสำคัญดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้มีทักษะในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถเผชิญกับประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล รวมถึงรายวิชาอื่นๆ ในสาขาพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

ขอบเขตของงานวิจัย

1. การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลัง ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย
 - 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
 - 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
2. เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รายวิชารายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาลและการแก้ไข

3. ระยะเวลาดำเนินการศึกษาวิจัยระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2560 ถึง เดือนเมษายน 2560

4. ศึกษาในนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลัง (one group pre-posttest design)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 101 คน

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ แผนการสอนที่ 1 เปิดโจทย์ปัญหา (จำนวน 3 ชั่วโมง) แผนการสอนที่ 2 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 (จำนวน 3 ชั่วโมง) ครั้งที่ 2 (จำนวน 6 ชั่วโมง) แผนการสอนที่ 3 ปิดโจทย์ปัญหา (จำนวน 3 ชั่วโมง)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก สำหรับวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก² ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ และด้านการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 8 ข้อ ด้านกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ จำนวน 9 ข้อ และด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม จำนวน 7 ข้อ โดยมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (5 = มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 = มีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด)
- 2) แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ลักษณะเป็นแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (Modified Essay Question : MEQ) มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องการตัดสินใจสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมทางการ

พยาบาล โดยมีข้อคำถามตามสถานการณ์จำลองและมีการ สอดแทรกข้อคำถามเป็นช่วงๆ จำนวน 4 สถานการณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยในหอผู้ป่วย สถานการณ์ที่ 1 เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล มีคำถามจำนวน 5 ข้อ สถานการณ์ที่ 2 เป็นสถานการณ์ เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย มีคำถามจำนวน 5 ข้อ สถานการณ์ที่ 3 เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตและความตาย มีคำถามจำนวน 6 ข้อ และสถานการณ์ที่ 4 เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความ เชื่อของผู้ป่วย มีคำถามจำนวน 5 ข้อ รวมทั้งหมด 21 ข้อ ครอบคลุม 5 ขั้นตอน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) กำหนดประเด็นขัดแย้ง 3) การพิจารณาทางเลือกที่จะ ปฏิบัติ 4) วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือกแต่ละทางเลือก และ 5) ตัดสินใจเลือก

การคิดคะแนนในรายละเอียดของแต่ละสถานการณ์ ดังนี้ 1) สถานการณ์ที่ 1 กรณีศึกษาที่ 1 มีจำนวนคำถาม 5 ข้อ 18 คะแนน 2) สถานการณ์ที่ 2 กรณีศึกษาที่ 2 มีจำนวนคำถาม 5 ข้อ 16 คะแนน 3) สถานการณ์ที่ 3 กรณี ศึกษาที่ 3 มีจำนวนคำถาม 6 ข้อ 19 คะแนน 4) สถานการณ์ ที่ 4 กรณีศึกษาที่ 4 มีจำนวนคำถาม 5 ข้อ 19 คะแนน การแปลผล เป็นค่าคะแนนที่ได้โดยรวมโดยใช้เกณฑ์การผ่าน 60 % ของคะแนนเต็ม

โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยนำข้อคำถาม มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำมาทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.73 และแบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นหลัก ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจ เชิงจริยธรรม ผู้วิจัยนำมาจาก ศิริมา ทองดี¹⁰ ลักษณะเป็น แบบ ทดสอบอรรถนัยประยุกต์ (Modified Essay Question: MEQ) มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องการตัดสินใจสำหรับ แก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมทางการพยาบาล เพื่อใช้วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ นักศึกษา โดยมีค่าความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม

ตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.59 ค่าดัชนีความยาก (P) เท่ากับ 0.43 และค่าอำนาจจำแนก (D) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.42

วิธีดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลอง คือ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนดำเนินการและการเตรียมความพร้อม

1. ประชุมวางแผนเตรียมเครื่องมือดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยร่วมกับผู้บริหารรายวิชา ได้นำเสนอแผนการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เรื่องปัญหาจริยธรรม ทางพยาบาลและการแก้ไขในรายวิชาจริยศาสตร์และ กฎหมายวิชาชีพพยาบาล รวมถึงคู่มืออาจารย์และ โจทย์ปัญหา

2. เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบวัดความ สามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เป็นแบบทดสอบอรรถนัยประยุกต์ (Modified Essay Question: MEQ) ใช้วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิง จริยธรรมทางการพยาบาล

3. การเตรียมผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ซึ่งผู้วิจัย 2 คน โดยผู้วิจัย 1 คนได้ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ณ มหาวิทยาลัยแม่คามาสเตอร์ ประเทศแคนาดา ผู้ช่วยวิจัย 8 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำ กลุ่มวิชาบริหารและพื้นฐานการพยาบาล เข้าร่วมประชุม เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยมี ผู้วิจัยที่ผ่านการอบรม 1 ท่านเป็นวิทยากร

4. เตรียมนักศึกษา โดยผู้วิจัยให้ความรู้และฝึกทักษะ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแก่นักศึกษา ตามกรณีศึกษาตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการ 1. ก่อนดำเนินการวิจัย 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการวัดความสามารถในการตัดสินใจ เชิงจริยธรรมก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น (pre-test) โดยผู้วิจัยแจกแบบตอบแบบสอบอรรถนัยประยุกต์ (Modified Essay Question: MEQ) วัดความสามารถใน การตัดสินใจให้นักศึกษาทำแบบวัดที่ละสถานการณ์ ทั้งหมด 4 สถานการณ์ (21 ข้อ) ใช้เวลา 2 ชั่วโมง 20 นาที หลังจาก ทำแบบวัดเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม พฤติกรรมการเรียนรู้ ให้นักศึกษาประเมินตนเองก่อนการ

เรียนรู้ ใช้เวลา 15 - 30 นาที 2. ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 10 กลุ่ม กลุ่มละ 10 - 11 คน แต่ละกลุ่มจะมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นที่ปรึกษา 3. ผู้วิจัยวางแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 3 แผน ใช้เวลา 15 ชั่วโมง (4 สัปดาห์) ดังนี้

แผนการสอนที่ 1 เปิดโจทย์ปัญหา (จำนวน 3 ชั่วโมง) โดยมีกิจกรรม

1. ผู้สอนประจำกลุ่มพบนักศึกษาตามกลุ่ม และห้องเรียนกลุ่มย่อยที่กำหนด

2. เมื่อนักศึกษาพร้อมกันแล้ว ผู้สอนประจำกลุ่มแนะนำตนเอง ให้นักศึกษาแนะนำตัวเองและเลือกประธานเลขานุการ ผู้สอนปฐมนิเทศการจัดการเรียนรู้

3. ผู้สอนชี้แจงแนวทางการเรียนการสอน บทบาทของนักศึกษาในกลุ่มนักศึกษา

4. ผู้สอนให้แจกโจทย์ปัญหาการเรียนรู้ โดยนักศึกษาดำเนินการ

4.1 นักศึกษาทั้งกลุ่มร่วมกันอ่านโจทย์ปัญหาทำความเข้าใจกับคำศัพท์ หรือคำที่ผู้เรียนไม่ทราบ และแนวคิดต่างๆ เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกัน

4.2 นักศึกษาร่วมกันระบุประเด็นปัญหา โดยผู้สอนกระตุ้นให้นักศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาหรือข้อมูลสำคัญของโจทย์ปัญหา

4.3 จากประเด็นปัญหาที่ได้ให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายเพื่อระบุข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงของปัญหา และ

ร่วมกันอภิปรายความรู้เดิมของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งผู้สอนพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ความรู้เดิมจากที่เคยเรียนมาแล้ว หรือจากประสบการณ์ที่เคยพบประเด็นที่ผู้เรียนยังไม่แน่ใจหรือยังมีคำตอบที่ไม่ชัดเจนจะเป็นวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ต่อไป

4.4 นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์สมมติฐานตามความรู้เดิม และร่วมกันกำหนดปัญหาการเรียนรู้ตามกลไกของสถานการณ์ปัญหา พร้อมกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4.5 นักศึกษาร่วมกันอภิปรายเพื่อความรู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ความรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญเพื่อการวางแผนการศึกษาค้นคว้าในกลุ่ม จากนั้นให้เลขา หรือประธานกลุ่มสรุปวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาทั้งกลุ่มเข้าใจตรงกัน และประธานกลุ่มมอบหมายสิ่งที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งหมด โดยค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้/ข้อมูล/สื่อต่างๆ ที่หลากหลาย เชื่อถือได้ และทันสมัย รวมทั้งสามารถศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้สอนกำหนดไว้ในคู่มือรายวิชา โดยนักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าให้ครบตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด และระหว่างการศึกษา ค้นคว้า นักศึกษาสามารถมีการประชุมกลุ่มเพื่อทำความเข้าใจกับสาระการเรียนรู้ตามที่กำหนดกันเอง ทั้งนี้ผู้สอนสามารถให้นักศึกษาจัดทำแผนการเรียนรู้ตามตาราง หรือเป็น Concept Mapping ได้ ดังนี้

ปัญหาจากโจทย์	สาเหตุของปัญหา	สมมติฐาน	วัตถุประสงค์การเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยมีแผนสอนผู้สร้าง ในสัปดาห์ที่ 2-3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนที่ 2

แผนการสอนที่ 2 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ครั้งที่ 1 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (จำนวน 3 ชั่วโมง)

กิจกรรม นักศึกษาทุกคนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มโดยอิสระ ซึ่งนักศึกษาจะศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้/ ข้อมูล/ สื่อต่างๆ/ ผู้เชี่ยวชาญ ตามที่วางแผนไว้ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

ครั้งที่ 2 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (จำนวน 6 ชั่วโมง) โดยมีกิจกรรม

1. นักศึกษาพบอาจารย์ประจำกลุ่ม นำเสนอผลการ

เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด พร้อมร่วมกันวิเคราะห์แก้ปัญหาจากโจทย์สถานการณ์ที่กำหนด

2. ผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นให้นักศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นที่ศึกษาไม่ครบถ้วน

3. นักศึกษา ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ในประเด็นที่ยังศึกษาไม่ครบถ้วน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ข้อมูล สำหรับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเพื่อแก้ปัญหาที่ได้กำหนดไว้

4. นักศึกษาร่วมกันสะท้อนคิดผลการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยมีแผนสอนผู้สร้าง ในสัปดาห์ที่ 4 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนที่ 3

แผนการสอนที่ 3 ปิดโจทย์ปัญหา (จำนวน 3 ชั่วโมง) โดยมีกิจกรรม

1. นักศึกษาพบผู้สอนประจำกลุ่ม ตามห้องที่กำหนด นำเสนอสาระการเรียนรู้ที่ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2. นักศึกษาในกลุ่มร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

3. นักศึกษาในกลุ่มร่วมกันอภิปราย เพื่อวางแผนแก้ปัญหาจากโจทย์สถานการณ์

4. นักศึกษาในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ และจัดทำรายงานสรุปผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก หลังการจัดการเรียนรู้ผ่านไป 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความสามารถการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยนักศึกษาทำการตอบแบบสอบถามด้วยปรียกต์ (Modified Essay Question: MEQ) ซึ่งใช้ชุดเดียวกับแบบสอบถามก่อนการเรียนรู้ หลังจากทำแบบวัดเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามพฤติกรรม การเรียนรู้ ให้นักศึกษาประเมินตนเองหลังการเรียนรู้ (posttest) ซึ่งใช้ชุดเดียวกับแบบประเมินก่อนการเรียนรู้

จริยธรรมการศึกษา การวิจัยนี้ ผ่านการรับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของวิทยาลัยพยาบาล

ศรีมหาสารคาม ทั้งนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ โดยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และขออนุญาตสอบถาม พร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการตอบ หรือไม่ตอบแบบทดสอบและแบบสอบถามได้ตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างมีอิสระ ในการแสดงความรู้สึก ความคิดในขณะที่ตอบแบบทดสอบและตอบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมที่จะให้สอบถาม ให้ลงชื่อใบยินยอม และพร้อมที่จะทำแบบทดสอบและตอบแบบสอบถาม หากนักศึกษาปฏิเสธที่จะเข้าร่วมตอบแบบทดสอบและตอบสอบถาม จะไม่มีผลต่อผลการเรียนในรายวิชา

วิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบที แบบข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นไม่อิสระต่อกัน (paired t-test)

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบที แบบข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นไม่อิสระต่อกัน (paired t-test)

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมหลังเข้าร่วมการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่า ก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 27.86, p < .001$) และพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาด้านการเรียนรู้ ด้านกระบวนการค้นคว้า และด้านกระบวนการกลุ่มหลังการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 22.62, p < .001; t = 19.83, p < .001; t = 12.30, p < .001$ ตามลำดับ) ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักโดยรวม (n = 101)

	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p-value
	M	SD	M	SD		
พฤติกรรมการเรียนการสอนแบบ ใช้ปัญหาเป็นหลักโดยรวม	3.90	0.49	4.24	0.64	27.86	<.001*
1. ด้านการเรียนรู้	3.74	0.58	4.28	0.49	22.62	<.001*
2. ด้านกระบวนการค้นคว้า	3.93	0.42	4.22	0.51	19.83	<.001*
3. ด้านกระบวนการกลุ่ม	4.03	0.53	4.25	0.66	12.30	<.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาโดยรวมหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (t= 27.59, p<.001) และ

ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาในแต่ละขั้นตอนหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t= 20.47, p<.001; t= 17.49, p<.001; t= 19.09, p<.001; t= 4.20 p<.001; t= 7.67, p<.001) ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (n = 101)

กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p-value
	M	SD	M	SD		
ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม	26.03	2.79	35.36	2.23	27.59	<.001*
ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล	5.16	1.58	6.57	1.47	20.47	<.001*
ขั้นกำหนดประเด็นขัดแย้ง	2.75	1.32	5.37	1.64	17.49	<.001*
ขั้นพิจารณาทางเลือกปฏิบัติ	4.97	0.91	7.54	1.62	19.09	<.001*
ขั้นวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือก	10.46	1.65	12.05	1.64	4.20	<.001*
ขั้นตัดสินใจเลือก	5.75	1.24	7.58	1.54	7.67	<.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมและรายด้านหลังเข้าร่วมการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักช่วยพัฒนากระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ของตนเองและของกลุ่มมาแก้ปัญหา เกิดการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนในกลุ่มในการแสดงความรู้สึก ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติต่างๆ มาใช้ตั้งคำถามและนำมาเป็นประเด็นปัญหา เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายเพื่อให้เกิดคุณค่าและเป้าหมายในทางบวก และทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับกติกา กลุ่ม¹¹ และนักศึกษามีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการทำงาน กลุ่มร่วมกับผู้อื่นตลอดเวลา ได้แก่ การมีส่วนร่วม การรับฟัง การยอมรับ การโต้แย้งอย่างสร้างสรรค์ฯ รวมทั้งการที่นักศึกษาเรียนเป็นกลุ่มย่อย ต้องร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงาน สอดคล้องกับการศึกษาของกรมาศ สวงนไทร และคณะ¹² พบว่า พฤติกรรมของนักศึกษาขณะเรียนกลุ่มย่อยเกิดขึ้นมากถึง ร้อยละ 65.84 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมย่อยของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่มในการอภิปรายรายละเอียดของปัญหาร้อยละ 62.06 และมีการซักถามข้อสงสัย ร้อยละ 2.86 การที่นักศึกษามีความตั้งใจที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจเป็นเพราะผู้สอนมีการชี้แจงถึงเหตุผลและประโยชน์ของวิธีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักในชั้นเตรียมความพร้อมของผู้เรียนประกอบกับเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต สอดคล้องกับการศึกษาของสุราสินี อึ้งสูงเนิน, อาทิตยา จิตจำนงค์, และ เนตรนภางค์ ทรัพย์เจริญ⁴ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่ดีของนักศึกษาในหลายๆ ด้าน ช่วยสร้างความรู้และมุมมองใหม่ได้ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ทั้งนี้เกิดจากวิธีการ

จัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการใช้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะ สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดตามศักยภาพ

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มีกลไกพื้นฐานในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (self-directed learning) การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มและเรียนด้วยตนเองในการระบุความต้องการในการเรียนรู้ สร้างเป้าหมายการเรียนรู้ การเลือกและใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม¹³ ทำให้นักศึกษารู้จักความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และเรียนรู้การพัฒนาจุดด้อยของตนเองได้ดีขึ้น รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในตนเอง มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบ การตระหนักในคุณค่าแห่งตนเป็นพื้นฐานแห่งความร่วมมือที่นำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนั้นนักศึกษามีการตระหนักในคุณค่าแห่งตนเป็นพื้นฐานแห่งความร่วมมือที่นำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนั้นนักศึกษามีการตระหนักในศักยภาพของผู้อื่นเนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักจะส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เป็นการช่วยตนเองกับสมาชิกภายในกลุ่มการทำงานเป็นกลุ่มย่อยนักศึกษาต้องรู้จักการสังคม การปรับตัว และต้องปรับปรุงพัฒนาจุดบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มได้ เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล บุคคลที่ตระหนักและเห็นคุณค่าแห่งตน จะเป็นผู้ที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของผู้อื่นเช่นเดียวกัน เมื่อนักศึกษาตระหนักในศักยภาพแห่งตนทุกคนจึงร่วมมือกันทำกิจการงานต่างๆ เป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมและในแต่ละขั้นตอนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ช่วยฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถใช้ความคิด

อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และมีความเข้าใจในปัญหา สอดคล้องกับการศึกษาของยอร์วิ อิมโนทัย¹⁴ ที่พบจุดเด่นในการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก คือสามารถช่วยในการจัดระบบความจำและการลำดับเนื้อหาของวิชาที่ศึกษาได้เป็นอย่างดี สร้างความเข้าใจในการเรียนในรายวิชาได้ สามารถให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบท (context) ของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นวิธีการที่ทำให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น ให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาได้ เกิดการคิดเป็น ทำเป็น มีการตัดสินใจที่ดี ส่งเสริมทักษะคิดวิจารณ์ญาณและทักษะการแก้ปัญหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ สิ่งที่ได้ศึกษามาว่าอะไรดี มีความเหมาะสม ซึ่งผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ควบคู่ไปกับทักษะการแก้ปัญหาที่มีเหตุผลและชาญฉลาด¹⁵ ซึ่งสอดคล้องกับทศนา ขมมณี¹⁶ กล่าวถึง วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นเทคนิคการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการแก้ปัญหา โดยมีวิธีการสอนที่มีการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา ได้คิดเป็น ทำเป็น เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีการสืบค้นการเข้าถึงข้อมูล มีการตัดสินใจที่ดี และสามารถเรียนรู้การทำงานเป็นทีม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาทักษะจากการเรียนมาช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ และ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์¹¹ กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักทำให้ได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและการให้เหตุผล ซึ่งต้องผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered) ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การแสดงความคิดเห็นทั้งในลักษณะกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคล โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นด้วยคำถามท้าทายความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสนุก เพลิดเพลิน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และอย่างมี

ความหมาย อันนำไปสู่การเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการดำเนินการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ในขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิธีการเรียนดังกล่าว กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ มีการให้ข้อมูลหรือความรู้โดยผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักผ่านกิจกรรมกลุ่มเมื่อเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก นักศึกษาจะต้องเรียนเป็นกลุ่มย่อยซึ่งมีกระบวนการเรียน 3 ระยะ 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เปิดโจทย์และทำความเข้าใจคำศัพท์ 2) แบ่งปันข้อมูลและความรู้เดิม 3) ตั้งสมมติฐาน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหา โดยใช้ประสบการณ์เดิม การเคยพบเห็นในชีวิตประจำวันหรือจากการคาดคะเน 4) ระบุประเด็นการเรียนรู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม 5) ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อตอบคำถามการเรียนรู้ 6) อภิปรายและวิจารณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าด้วยตนเองนำกลับเข้ามาแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อย ร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าด้วยตนเองนำกลับเข้ามาแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อย ร่วมกันสังเคราะห์ที่ได้และประยุกต์ใช้กับสถานการณ์หรือโจทย์ปัญหาที่ได้รับ ซึ่งเป็นการพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้โดยผ่านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินจากข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ และนำมาสรุปเป็นหลักสำหรับการนำไปใช้ต่อไปในสถานการณ์อื่นๆ 7) ประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการนำความรู้จากขั้นตอนที่ 6 มาประยุกต์ใช้โดยการวางแผนในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ และ 8) การประเมินและการสะท้อนคิดซึ่งกระบวนการเรียนทั้ง 8 ขั้นตอนนี้ทำให้นักศึกษาฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหา (scenario) ที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้น และจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมดีขึ้นได้ เนื่องจากขั้นตอนต่างๆ ในการฝึกทักษะนี้เป็นการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเกิดขึ้นจาก

การกระทำของผู้เรียน มิใช่ผลจากการถ่ายทอดความรู้ของครูโดยตรง และการเรียนรู้โดยการกระทำจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากกว่าได้รับการถ่ายทอดจากครูโดยตรง

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไปใช้กับรายวิชาอื่นๆ ทางพยาบาลเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการคิดขั้นสูง สิ่งสำคัญในการนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไปใช้ คือ การเตรียมผู้เรียนโดยการปรับทัศนคติต่อการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาของผู้เรียนภายใต้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

เอกสารอ้างอิง

1. ราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2553. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 3 ง. : 43.
2. สถาบันพระบรมราชชนก. คู่มือครูในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก สำหรับวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. นนทบุรี: โรงพิมพ์ยุทธินทร์การพิมพ์ ; 2558.
3. สมจิตต์ สินธุชัย. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก. Knowledge Management BCNS [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึง เมื่อ 20 เมษายน 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://km-bcns.blogspot.com/2013/07/21-21-active-learning-problem-based.html>

4. สุธาสินี อึ้งสูงเนิน, อาทิตยา จิตจำนงค์, เนตรนภางค์ ทรัพย์เจริญ. รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยกระบวนการกลุ่มและสถานการณ์จำลอง ในรายวิชากฎหมายสาธารณสุขของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย; 2553.
5. พรเลิศ ชุ่มชัย, สุนทรีย์ คำเพ็ง, โยธิน ปอยสูงเนิน. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ด้านอาชีวอนามัยต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พระพุทธบาท. วารสารการพยาบาลและการศึกษา 2559;9(4):60-73.
6. เกียรติกำจร กุศล, เสาวลักษณ์ วงศ์นาถ, อุไร จเรประพาฬ. ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น. วารสารการพยาบาลและการศึกษา 2551;1(2):31-45.
7. พิษณีย์วีร์ สิ้นสวัสดิ์, อรพิน สว่างวัฒนเศรษฐ์. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล. วารสารพยาบาลตำรวจ 2560;9(1):59-71.
8. วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555). มหาสารคาม: วิทยาลัย; 2555.
9. วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. รายงานการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน. มหาสารคาม: วิทยาลัย; 2558.
10. ศิริมา ทองดี. ผลของโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่อความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ (วิทยานิพนธ์). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2549.

11. ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: วิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 2554;3(1):109-110.
12. กรมาศ สงวนไทร. ปฏิสัมพันธ์กลุ่มย่อยในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. นครศรีธรรมราช: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์; 2551.
13. Elizabeth R., Barbara C. The problem based learning model of nursing education: transforming nursing education through problem based learning. Canada: Jones and Bartlett; 2001.
14. ยศวีร์ อิ่มโนทัย. รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning:PBL) ในรายวิชาการออกแบบการประเมินผล. สาขาการวิเคราะห์และการประเมินสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต; 2554.
15. จีรวรรณ ดีประเสริฐ. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. วารสารปัญญาภิวัฒน์ 2557;5(ฉบับพิเศษ):1-2.
16. ทิศนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.